

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/9/2021
Identifikačné číslo spisu:	5808899563
Dátum vydania rozhodnutia:	25.02.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:5808899563.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Urbárski spolumajitelia, pozemkové spoločenstvo Tvrdošín, so sídlom v Tvrdošíne, Trojičné námestie 185, 2/ V. V. Š., bývajúceho v U., R. XXX, obaja právne zastúpení Mgr. Tatianou Frištíkovou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Murgašova 3, proti žalovaným 1/ I. D. F., bývajúcemu v Liesku, Školská 323, 2/ PROFISTAV-MM, s.r.o., so sídlom v Trstenej, Osadská 679/15, IČO: 36 399 752, zastúpenej JUDr. Petrom Vevurkom, advokátom so sídlom v Námestove, Ul. Mieru 312/13, o vypratanie pozemku, vedenom na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 5 C 37/2008, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 27. októbra 2015 sp. zn. 5 Co 189/2015, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 27. októbra 2015 sp. zn. 5 Co 189/2015 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Súd prvej inštancie rozsudkom z 12. januára 2015 č.k. 5 C 37/2008-626 (v poradí druhým) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal, aby bola žalovanému 1/ uložená povinnosť vypratať pozemky, a to časť PKN parc. č. XXXX/a, zapísanej v PKN vložke č. XXX katastrálne územie B., ktorá je identická s C KN parcelou č. XXXXX/XX ostatné plochy o výmere 1515 m², C KN parcelou č. XXXXX/XX - ostatné plochy o výmere 486 m², C KN parcelou č. XXXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 27 m², C KN parcelou č. XXXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 15 m², C KN parcelou č. XXXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 82 m², C KN parcelou č. XXXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 43 m² a C KN parcelou č. XXXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 308 m², ktoré boli zamerané geometrickým plánom V. N. W. č. XX/XXXX, a zároveň rozhodol, že o trovách konania rozhodne osobitným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Vec právne posúdil podľa § 123, § 126 ods. 1 a § 132 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. (ďalej len „Občiansky zákonník“), ako i ustanovenia § 9 zákona č. 2/1958 Sb.n. SNR o úprave pomerov a obhospodarovaní spoločne užívaných lesov bývalých urbarialistov, komposesorátov a podobných útvarov (ďalej len „zákon č. 2/1958 Sb.n. SNR“). Súd prvej inštancie v odôvodnení okrem iného uviedol, že žalobca 2/ nepredložil do vyhlásenia rozsudku žiadnu darovaciu ani inú zmluvu, ktorá by preukazovala jeho vlastníctvo k pozemku. Vo vzťahu k žalobcovi 1/ skonštatoval, že tento sa

nedomáhal vypratania pozemku vzhľadom na svoje postavenie pozemkového spoločenstva, v rámci ktorého je jeho úlohou hospodáriť so spoločnou nehnuteľnosťou a spravovať ju, ale na základe tvrdenia, že je vlastníkom, čo však v konaní nepreukázal. V tejto súvislosti súd prvej inštancie poukázal na § 9 zákona č. 2/1958 Sb.n. SNR, v zmysle ktorého sa vlastníkom predmetného lesného pozemku stali jednotliví členovia zrušeného útvaru - pozemkového spoločenstva Bývalí urbárski vlastníci spoločného majetku Tvrdošín (ďalej aj „Útvar“). Žalobca 1/ ako právnická osoba potom nemôže byť právnym nástupcom vlastníka, zapísaného v pozemkovej knihe, pretože zákonom č. 2/1958 Sb.n. SNR sa jeho vlastníctvo pretransformovalo na vlastníctvo jednotlivých členov urbáru. Súd prvej inštancie dodal, že žalobca 1/ nijakým spôsobom nepreukázal (napr. zoznamom svojich členov, resp. členov zrušeného Útvaru), že jeho jednotliví členovia sú totožní s členmi pôvodného spoločenstva, resp. sú ich právnymi nástupcami. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 151 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov rozsudkom z 27. októbra 2015 sp. zn. 5 Co 189/2015 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p. V celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením prvoinštančného rozsudku a preto sa v súlade s ustanovením § 219 ods. 2 O.s.p. obmedzil len na konštatovanie správnosti odôvodnenia prvoinštančného rozsudku. Mal za to, že súd prvej inštancie jasne a zrozumiteľne odôvodnil, v čom videl nedostatok aktívnej vecnej legitímácie oboch žalobcov, pre ktorú skutočnosť žalobný návrh zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 4 v spojení s § 151 ods. 3 O.s.p.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzovali z ustanovení § 237 ods. 1 písm. f/ a § 238 ods. 2 O.s.p. s tým, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Uviedli, že odvolací súd svoje odôvodnenie doslova skopíroval z odôvodnenia prvoinštančného súdu a vôbec sa nezaoberal a neakceptoval ich odvolanie a navrhnuté dôkazy, čo bolo v príkrom rozpore so závermi uvedenými v rozsudku najvyššieho súdu vydaného v rámci tohto konania. Súd nižších inštancií nekonali v intenciách zrušujúceho rozsudku najvyššieho súdu. K údajnému nedostatku aktívnej legitímácie žalobcu 2/ dovolatelia uviedli, že zo zákona č. 97/2013 Z. z. o pozemkových spoločenstvách vyplýva, že V. V. Š. ako predseda urbáru Tvrdošín musel byť vlastníkom podielu na spoločnom nedeliteľnom majetku, pretože predsedom urbáru môže byť iba spoluvlastník spoločného urbárskeho majetku; jeho aktívna legitímácia v danom spore bola preto preukázaná. Výtýkali súdom nižších inštancií, že na základe vykonaného dokazovania dospeli k odlišnému právnemu záveru ako najvyšší súd ohľadom otázky vlastníctva urbárskych pozemkov a právneho nástupníctva žalobcu 1/ po Útvare. Taktiež súdy nesprávne právne posúdili postavenie jeho členov ako podielnikov spoločného urbárskeho majetku a postavenie súčasných členov žalobcu 1/. Dovolatelia tiež poukázali na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) sp. zn. III. ÚS 194/2012, ktorým bolo v obdobnej vlastníckej právnej veci konštatované porušenie práva žalobcu 2/ na ochranu vlastníctva a ďalších práv. Ústavný súd v predmetnom náleze okrem iného konštatoval, že vlastníkom nehnuteľností zapísaných v PKN vložke č. XXX katastrálne územie B. bol Útvar ako právnická osoba, pričom jeho členom - jednotlivým fyzickým osobám - patrili len príslušné podiely na spoločnom majetku. Taktiež dovolatelia poukázali na záver ústavného súdu, podľa ktorého je žalobca 1/ právnym nástupcom Útvaru a v ktorého prípade nejde o novovytvorený subjekt v zmysle § 2 ods. 1 písm. a/ zákona č. 181/1995 Zb. o pozemkových spoločenstvách (ďalej len „zákon č. 181/1995 Z. z.“). Dovolatelia konštatovali, že v prípade rozhodnutia odvolacieho súdu ide o tzv. prekvapivé rozhodnutie, čím došlo k porušeniu zásady právnej istoty účastníkov konania, ktorej súčasťou je i predvídateľnosť súdnych rozhodnutí; poukázali na nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, čoho následkom je jeho nepreskúmateľnosť. V ďalšej rozsiahlej časti dovolania popísali historické súvislosti urbárskeho majetku v Tvrdošíne, z čoho vyvodili, že Útvar mal právnú subjektivitu a urbárske nehnuteľnosti boli jednoznačne v jeho vlastníctve a nie v podielovom spoluvlastníctve jeho členov a zároveň, že žalobca 1/ je právnym nástupcom Útvaru, pretože jeho činnosť bola obnovená už v roku 1991, najmä s ohľadom na § 2 ods. 1 písm. a/ zákona č. 181/1995 Z. z. Dovolatelia navrhli rozhodnutia súdov nižších inštancií

zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaná 2/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolanie žalobcov je v celom rozsahu nedôvodné. Všetky argumenty žalobcov už boli opakovane preskúmané súdmi, pričom odvolací súd sa dôsledne vysporiadal s danou problematikou, a teda nie je daný dovolací dôvod podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Uviedla, že toto ustanovenie možno dávať do súvislosti iba s faktickou procesnou činnosťou súdu, a nie s jeho právnym posúdením veci. Keďže konanie súdov oboch inštancií nie je postihnuté ani jednou z procesných väd podľa § 237 ods. 1 O.s.p., dovolanie žalobcov nie je dôvodné. Navrhla preto, aby najvyšší súd dovolanie žalobcov zamietol a zaviazal ich k náhrade trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) uznesením sp. zn. 4 Cdo 96/2018 zo 6. decembra 2018 dovolanie žalobcov odmietol a žalovaným priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5.1. Námietky dovolateľov, že im bola odňatá možnosť konať pred súdom, lebo opätovne nedošlo zo strany súdov nižších inštancií k riadnemu a vyčerpávajúcemu odôvodneniu ich rozhodnutí a že ich rozhodnutia boli prekvapivé, nakoľko rozhodli odlišne od právnych záverov ústavného súdu vyslovených v jeho uznesení sp. zn. III. ÚS 194/2012, na ktorý poukazovali a ktorým sa súdy nižších inštancií nezaoberali, najvyšší súd neuznal a pripomenul, že za vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobcov; ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, pričom o taký prípad tu ale nešlo. Pokiaľ odvolací súd dospeje k záveru, že sú splnené dve podmienky, že 1/ výrok odvolaním napadnutého rozhodnutia je vecne správny a 2/ odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, má aplikácia § 219 ods. 2 O.s.p. oporu v zákone a nemôže byť spojená s procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. V danom prípade zo spisu najvyššiemu súdu vyplynulo, že pre odvolací súd boli obe vyššie uvedené podmienky pre aplikáciu § 219 ods. 2 O.s.p. splnené a že postup pri aplikácii predmetného ustanovenia nevykazuje znaky procesnej vady v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Dovolací súd ďalej v tejto súvislosti poznamenal, že napadnuté rozhodnutie uvádza podrobne skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská oboch procesných strán k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania a právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Celkom jednoznačne z neho vyplýva, ako odvolací súd rozhodol, na ktoré skutkové okolnosti vzal zreteľ a ako ich právne posúdil. Z jeho odôvodnenia nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia relevantných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. K argumentácii dovolateľov, že v konaní došlo k odňatiu ich možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. prekvapivým odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu nerešpektovaním záverov nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 194/2012, ktorým bolo v obdobnej vlastníckej právnej veci konštatované porušenie práva žalobcu 2/ na ochranu vlastníctva a ďalších práv, najvyšší súd najprv objasnil, že pod „prekvapivým rozhodnutím“ sa rozhodovacej praxi najvyššieho súdu rozumie rozhodnutie, ktorým odvolací súd (na rozdiel od súdu prvej inštancie) za rozhodujúcu považoval skutočnosť, ktorú nikto netvrdil alebo nepopieral, resp. ktorá nebola predmetom posudzovania súdom prvej inštancie. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu „nečakane“ založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvej inštancie, resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie „nečakane“ založené nepredvídateľne na iných („nových“) dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietat' správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní (sp. zn. 5 Cdo 46/2011). V danom prípade ale najvyšší súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvej inštancie nevyzníeva ani prekvapujúco, ani nečakane - súdy oboch stupňov založili svoje rozhodnutia na rovnakých skutkových a právnych záveroch. So zreteľom na vyššie uvedené nepovažoval rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvej inštancie ani za prekvapujúce, ani za nečakané a dospel k záveru, že postupom súdov preto nedošlo k namietanej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

5.2. K posúdeniu, či dovolanie je prípustné podľa § 238 ods. 2 O.s.p. dovolací súd zrekapituloval, že v

danom prípade už Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 28. novembra 2001 sp. zn. 4 Cdo 47/2001 zrušil v poradi prvý rozsudok odvolacieho súdu z 10. decembra 1998 sp. zn. 5 Co 1615/1998 a zároveň aj rozsudok okresného súdu z 9. júna 1998, č.k. 6C 45/1995-157 a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v ktorom hodnotil správnosť právneho posúdenia prechodu vlastníctva k pasienkom a lesom z bývalých urbárikov, komposesorátov a podobných právnych útvarov súdmi nižších stupňov; poukázal pritom na zákon č. 81/1949 Zb.n. SNR, ktorý upravoval právne pomery pasienkového majetku bývalých urbárikov, komposesorátov a podobných právnych útvarov s tým, že lesná pôda bola predmetom následnej právnej úpravy, a to zákona č. 2/1958 Sb.n. SNR. V odôvodnení ďalej uviedol, že na základe doposiaľ zisteného skutkového stavu nie je možné k otázke vlastníctva žalobcu 1/ k sporným nehnuteľnostiam zaujať konečné stanovisko. Upozornil tiež na to, že označenie nehnuteľností v žalobnom petite žalobcom 1/ je na účely súdneho konania nevyhovujúce a je v rozpore s aktuálnym stavom ako aj dôkaznými prostriedkami nachádzajúcimi sa v spise. Dovolací súd preto zaviazal súdy nižších inštancií k identifikácii bývalej parcely č. XXXXa zapísanej v pozemno-knižnom protokole č. XXX a zisteniu, o akú parcelu, akého čísla, rozlohy a druhu sa v súčasnosti jedná, a aké boli vlastnícke a užívateľské vzťahy k nej. Taktiež uviedol, že v ďalšom konaní bude potrebné vyhodnotiť aj okolnosť vzniku Jednotného roľníckeho družstva v Tvrdošíne pretvorením Spolku bývalých urbárikov v Tvrdošíne v zmysle zákona č. 69/1949 Sb., ako aj zápis v pozemno-knižnom protokole č. XXX katastrálne územie D.Á. pod B/4 zo dňa 17. januára 1961 týkajúci sa rozhodnutia bývalého ONV, kde na základe tohto rozhodnutia bolo poznamenané obhospodarovanie aj na parcelu č. XXXX/a. Po preskúmaní veci dovolací súd zistil, že súdy nižších inštancií uvedené závery predchádzajúceho rozsudku najvyššieho súdu rešpektovali. Po vrátení veci, súd prvej inštancie začal vykonávať procesné úkony, aby odstránil nedostatok riadneho označenia nehnuteľností, ktorých vypratanie bolo predmetom konania. Následne sa zaoberal právnym posúdením vecí v intenciách vyššie uvedených záverov zrušujúceho rozsudku najvyššieho súdu, pričom otázku vlastníckych vzťahov posudzoval s prihliadnutím na upresnenú špecifikáciu vypratávaných nehnuteľností. Dôsledne sa zaoberal posúdením, o aký druh nehnuteľností ide, či pasienky, alebo lesné pozemky a vyhodnocoval vznik, trvanie, ako aj zánik vlastníckych vzťahov k týmto nehnuteľnostiam. Keďže najvyšší súd vo svojom predchádzajúcom rozsudku nemohol vzhľadom na neurčitosť označených nehnuteľností zaujať konečný záver ohľadne vlastníctva k týmto nehnuteľnostiam, upriamil pozornosť súdov nižších inštancií na právnu úpravu, ktorú treba aplikovať v prípade, že sa jedná o nehnuteľnosti bývalých urbárikov v závislosti od toho, o aký druh nehnuteľností pôjde. Dovolací súd zastával ďalej názor, že súdy nižších inštancií potom správne z hľadiska týchto právnych predpisov posudzovali dôvodnosť uplatneného nároku a dospeli k záveru, že sporné nehnuteľnosti mali charakter lesných pozemkov a na základe toho, potom vlastnícke vzťahy k nim hodnotili v zmysle zákona č. 2/ 1958 Sb.n. SNR a posudzovali žalobcami tvrdené právne nástupníctvo po pôvodných pozemnoknižných vlastníkov. Na základe zisteného skutkového stavu, vo svetle právnych predpisov, na ktoré ich odkázal najvyšší súd konštatovali nedôvodnosť uplatneného nároku. Vychádzajúc z týchto skutočností najvyšší súd dospel k záveru, že odvolací súd sa vo svojom potvrdzujúcom rozsudku neodchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci v jeho skoršom rozhodnutí.

5.3. Keďže v danom prípade prípustnosť dovolania nebolo možné vyvodiť z ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. a neboli zistené ani dôvody prípustnosti podľa § 238 ods. 2 O.s.p., najvyšší súd dovolanie žalobcov odmietol ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

6. Na základe ústavnej sťažnosti žalobcov Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) nálezom z 18. novembra 2020 sp. zn. IV. ÚS. 81/2020-55 rozhodol, že základné právo spoločenstva Urbárski spolumajitelia, pozemkové spoločenstvo Tvrdošín a V.. V. Š. (žalobcov, resp. sťažovateľov) na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 96/2018 zo 6. decembra 2018 boli porušené. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. sp. zn. 4 Cdo 96/2018 zo 6. decembra 2018 zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

6.1. V odôvodnení ústavný súd uviedol, že sťažovatelia v ústavnej sťažnosti namietali, že k porušeniu ich základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces došlo tým, že „krajský súd bezvýhradným osvojením si právnych záverov okresného súdu akceptoval arbitrárne právne závery o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie na strane sťažovateľov ako žalobcov, ktoré sú prejavom neakceptovateľného prílišného právneho formalizmu, tvrdosti súdu a mechanickým výkladom zákonnej úpravy bez zohľadnenia historických súvislostí pri posudzovaní otázky vecnej legitímácie v konaní a vo svojej podstate znamenajú odopretie spravodlivosti vo vzťahu k sťažovateľom pri uplatňovaní nároku na vypratanie predmetných pozemkov“ (podľa sťažovateľov išlo o formalistickú a izolovanú aplikáciu § 9 ods. 2 zákona č. 2/1958 Sb.n. SNR). Krajský súd podľa názoru sťažovateľov nevzal do úvahy ani skutočnosť, že „problematika vlastníckych vzťahov k pozemku, ktorého vypratania sa sťažovatelia domáhali v tomto konaní, úzko súvisí s procesom reštitúcií a obnovy činnosti pozemkových spoločenstiev po r. 1989“. Toto reštitučné konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené, ale podľa sťažovateľov „jeho čiastkové výsledky preukazujú, že predmetné pozemky nemali byť predmetom vydania postupom podľa § 6 zákona č. 229/1991 Zb., nakoľko vlastnícke právo k nim podľa zákona SNR č. 2/1958 Sb.n. SNR nikdy neprešlo na štát ani inú právnickú osobu, ale mali byť riešené postupom o zániku niektorých užívacích práv podľa § 22 a 22a zákona č. 229/1991 Zb.“. Sťažovatelia poukázali tiež na to, že reálne uplatnenie vlastníckych práv k tomuto majetku bolo a je komplikované, poznačené dlhým obdobím znemožnenia fungovania pozemkových spoločenstiev a chaosom v pozemkovej evidencii, čo však nemožno pričítať na farchu vlastníkov týchto pozemkov, keďže v prvom rade zodpovedným za tento stav je štát, ktorý aj v zmysle reštitučných zákonov prevzal na seba pozitívny záväzok tento stav vyriešiť a pozemky vrátiť do užívania ich skutočným vlastníkom. Sťažovatelia namietali, že okresný súd ani krajský súd sa v odôvodnení svojich rozhodnutí vôbec nevysporiadali s právoplatným nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 194/2012 z 2. júla 2013, ktorý bol vydaný v obdobnej právnej veci za účasti tých istých sťažovateľov, keď žiadnym spôsobom nevysvetlili dôvody, pre ktoré by sa závery tohto rozhodnutia ústavného súdu nemali uplatňovať v prejednávanej veci, čo je v rozpore s princípom právnej istoty, keďže diametrálne odlišné závery všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, sú ústavne neudržateľné. Vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu sťažovatelia namietali, že nesprávnym posúdením prípustnosti dovolania rozhodol o jeho odmietnutí napriek tomu, že dovolanie bolo prípustné, v dôsledku čoho sa najvyšší súd vecou meritórne vôbec nezaoberal a odmietol tak poskytnúť právnu ochranu nároku uplatnenému sťažovateľmi. Zastávali názor, že prípustnosť ich dovolania bola založená jednak na základe § 237 písm. f) O.s.p. pre nepreskúmateľnosť rozsudku krajského súdu, ako aj na základe § 238 ods. 2 O.s.p. z dôvodu, že závery najvyššieho súdu vyslovené v jeho predchádzajúcom zrušovacom rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 47/2001 z 28. novembra 2001 neboli v ďalšom konaní rešpektované. S ohľadom na už uvedené zásadné nedostatky odôvodnenia bol napadnutý rozsudok krajského súdu nepreskúmateľný, keďže neobsahoval vôbec žiadne odôvodnenie vo vzťahu k predmetu odvolacieho konania.

6.2. Vo vzťahu k tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovatelia prejavili nespokojnosť s tým, ako sa najvyšší súd vysporiadal s tvrdenými dôvodmi prípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 2 O.s.p. argumentujúc, že závery najvyššieho súdu vyslovené v predchádzajúcom kasačnom rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 47/2001 z 28. novembra 2001 neboli v ďalšom konaní rešpektované; ústavný súd považoval za potrebné súhlasiť so záverom najvyššieho súdu, že súd prvej inštancie aj krajský súd rešpektovali závery predchádzajúceho rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 47/2001 z 28. novembra 2001. V odôvodneniach rozsudkov sa oba konajúce súdy vysporiadali aj so zápisom PKN týkajúcim sa poznámky obhospodarovania aj parcely č. XXXX/a na základe rozhodnutia ONV. Rovnako v odôvodnení rozsudku súdu prvej inštancie, ako aj v napadnutom rozsudku krajského súdu boli identifikované a špecifikované nové parcely pochádzajúce z bývalej parcely č. XXXXa zapísanej v pozemno-knižnom protokole č. XXX podľa nových údajov na základe geometrického plánu V. N. W. č. XX/XXXX a znaleckého posudku (a to vrátane čísla, rozlohy a druhu). Vzhľadom na uvedené ústavný súd vyhodnotil ako nedôvodnú námietku sťažovateľov, ktorou namietali nesprávnosť záverov najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 2 O.s.p.

6.3. Ústavný súd však dospel k záveru, že námietky sťažovateľov sú dôvodné v časti nesprávneho vecného posúdenia prípustnosti ich dovolania proti napadnutému rozsudku krajského súdu podľa § 237 ods. 1 písm. f) O.s.p. Skonštatoval, že sťažovatelia aj v odvolacích námietkach pomerne rozsiahlo argumentovali na podporu záveru o existencii ich aktívnej vecnej legitímácie založenej najmä na právnom nástupníctve sťažovateľa 1/ po pôvodnom útvaru Bývalých urbárskych spolumajiteľov mesta Tvrdošín, ale tiež na právnom postavení sťažovateľa 2/ ako predsedu výboru - člena sťažovateľa 1/ - a teda aj vlastníka pozemkov, vypratanie ktorých bolo predmetom konania pred všeobecnými súdmi. Sťažovatelia v tejto súvislosti poukázali tiež na potrebu aplikácie ustanovení zákona č. 97/2013 Z. z. Tieto argumenty podporili právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v náleze sp. zn. III. ÚS 194/2012, v ktorom ústavný súd vyčerpávajúco a podrobne zanalyzoval genézu vzniku sťažovateľa 1/ a jednoznačne uzavrel, že sťažovateľ 1/ je skutočne právnym nástupcom pôvodného útvaru. Ústavný súd vyhodnotil tieto odvolacie námietky sťažovateľov ako zásadné pre posúdenie a vyriešenie otázky (ne)existencie ich aktívnej vecnej legitímácie. Krajský súd však na tieto ich argumenty vôbec nereagoval a namiesto toho v podstate doslova skopíroval odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, ku ktorému doplnil len stručné konštatovania, že sa s ním a s jeho odôvodnením stotožňuje, a preto postupuje podľa § 219 ods. 1 a 2 O.s.p., v čom sťažovatelia vidia porušenie ich právnej istoty, ktorej súčasťou je aj predvídateľnosť súdnych rozhodnutí.

6.4. Sťažovatelia v dovolaní namietali uvedené pochybenia krajského súdu, ktorý podľa ich názoru vôbec nereagoval na zásadné argumenty vo vzťahu k ich aktívnej vecnej legitímácii, a na týchto dôvodoch sťažovatelia zakladali prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) O.s.p. Podľa názoru ústavného súdu uvedené podstatné argumenty sťažovateľov ostali bez adekvátnej reakcie nielen zo strany krajského súdu, ale tento nedostatok napadnutého rozhodnutia krajského súdu následne bol vytýkaný aj v dovolaní a najvyšším súdom bol vyhodnotený tak, že nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) O.s.p. Tento záver v okolnostiach posudzovanej veci ústavný súd nepovažoval za zlučiteľný s ústavnoprávnymi kritériami kladenými na rozhodovanie dovolacieho súdu a zdôraznil ako so značným znepokojením vníma, ak všeobecné súdy vo svojej rozhodovacej činnosti bez náležitého (alebo dokonca bez akéhokoľvek) zdôvodnenia popúť alebo opomenú právny názor ústavného súdu vyslovený vo vzťahu k právnemu riešeniu konkrétneho skutkového stavu, ktorý je identický so skutkovým stavom a s ním spojenou právnou otázkou posudzovanými v inom konaní pred všeobecnými súdmi; v posudzovanom prípade išlo o rozhodnutie ústavného súdu týkajúce sa priamo sporu sťažovateľov, nie o rozhodnutie v inej obdobnej veci. Postup všeobecných súdov mal za zarážajúci o to viac, že sťažovatelia pred všeobecnými súdmi opakovane a na viacerých inštanciách argumentovali právnym názorom ústavného súdu vysloveným v konkrétnom rozhodnutí. Podľa názoru ústavného súdu, takýto postup všeobecných súdov popiera princíp legitímnych očakávaní, ktorý je imanentným prvkom princípu právnej istoty.

6.5. Ústavný súd vyčítal najvyššiemu súdu spôsob, ktorým pri posudzovaní prípustnosti dovolania podľa uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 237 ods. 1 písm. f) O.s.p. odôvodnil jeho odmietnutie a naopak zastával názor, že práve v posudzovanej veci bolo plne na mieste uplatnenie druhej vety citovaného stanoviska občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016. Absenciu vyčerpávajúcej odpovede na sťažovateľmi riadne uplatnený a pre vec rozhodujúci podstatný argument týkajúci sa ich aktívnej legitímácie v spore vrátane úplného prehľadnutia s vecou priamo súvisiaceho rozhodnutia ústavného súdu nemôže ústavný súd vnímať inak ako elementárnu vadu, ktorá zakladá zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. Ak v kontexte okolností daného prípadu najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľov ako neprípustné podľa § 237 ods. 1 písm. f) O.s.p., ústavný súd tu identifikoval porušenie základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a zrušil napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu.

7. Najvyšší súd, ktorému bola vec vrátená ústavným súdom na ďalšie konanie konštatuje, že dovolanie žalobcov bolo podané pred 1. júlom 2016, kedy nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z.z., ďalej len „C.s.p.“). Pristupujúc k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016 postupoval najvyšší súd na základe úpravy z prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C.s.p. už podľa tohto zákona.

Keďže však dovolanie bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení O.s.p. Dôvodom pre takýto postup je nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov C.s.p. o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov dovolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1, ods. 2 C.s.p.), ako aj o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C.s.p.). Vzhľadom na nález ústavného súdu zostal tento účinok zachovaný aj v čase vydania tohto uznesenia najvyššieho súdu.

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.), po zistení, že dovolanie podali včas strany sporu, v ktorých neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 C.s.p.), zastúpené advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.), viazaný právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v náleze (§ 134 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z.z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z.z.) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

9. Dovolací súd je podľa ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. viazaný rozsahom dovolania i uplatnenými dovolacími dôvodmi. Obligatórne, bez ohľadu na dovolacie námietky (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež inými vadami len vtedy, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku. Zákonné ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

10. Podľa ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

11. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

12. Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Na rozdiel od odvolania (riadneho opravného prostriedku), ktorým možno napadnúť ešte neprávoplatné rozhodnutie, je dovolanie mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Občiansky súdny poriadok vychádza z tejto mimoriadnej povahy dovolania a v nadväznosti na to aj upravuje podmienky, za ktorých je dovolanie prípustné. Pokiaľ je odvolanie zásadne prípustné (ak Občiansky súdny poriadok v prípade niektorých rozhodnutí výslovne neustanovuje inak), dovolanie - naopak - je prípustné, len ak to Občiansky súdny poriadok výslovne uvádza. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto mimoriadnosť dovolania často zdôrazňuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (por. rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

13. Dovolací súd po vrátení veci ústavným súdom na ďalšie konanie vychádzajúc z námietok dovolateľov kládol dôraz na skúmanie väd, ktorých existenciu dovolateľa namietali v dovolaní a to, že im

bola odňatá možnosť konať pred súdom, lebo zo strany odvolacieho súdu nedošlo k riadnemu a vyčerpávajúcemu odôvodneniu rozhodnutia, čoho následkom je jeho nepreskúmateľnosť; namietali pochybenie krajského súdu, ktorý vôbec nereagoval na zásadné argumenty vo vzťahu k ich aktívnej vecnej legitímácii; prekvapivým odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu došlo k nerešpektovaniu záverov nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 194/2012. Na týchto dôvodoch dovolatelia zakladali prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) O.s.p.

14. Dovolatelia vady v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietali a tieto vady nevyšli najavo ani v dovolacom konaní.

15. Právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia súdov navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutia súdov nižších inštancií neobsahujú náležitosti uvedené v § 393 ods. 2 C.s.p. (predtým § 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 211 ods. 2 O.s.p.), sú nepreskúmateľné.

16. Dovolací súd poznamenáva, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť (nedostatok odôvodnenia) rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná za vlastnosť rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

17. Občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu prijalo 3. decembra 2015 zjednocujúce stanovisko, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Za nedostatok zásadného vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu treba považovať predovšetkým úplnú absenciu dôvodov vysvetľujúcich právny záver súdu v otázke, od riešenia ktorej bola závislá opodstatnenosť uplatneného nároku, ako aj vnútornú rozpornosť odôvodnenia rozhodnutia, priečiacu sa pravidlám logického uvažovania. Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

18. S poukazom na citované stanovisko len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch môže nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladáť vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. (teraz § 420 písm. f/ C.s.p.), a to napríklad vtedy, ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie napadnutého rozhodnutia má také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížia k „justičnému omylu“. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných vád alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, sťažnosť č. 52854/99) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, sťažnosť č. 8269/02, Protsenko proti Rusku, sťažnosť č. 13151/04, Tishkevich proti Rusku, sťažnosť č. 2202/05, Lenskaya proti Rusku, sťažnosť č. 28730/03).

19. V súlade s § 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 211 ods. 2 O.s.p. mal súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a mal sa vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia bolo vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia súdu nižšej inštancie navyše malo byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie

prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie súdu nižšej inštancie neobsahovalo náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p., je nepreskúmateľné. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu odníma strane sporu možnosť uskutočňovať procesné práva a v konečnom dôsledku porušuje jej právo na spravodlivý súdny proces, pretože jej upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov.

20. Princíp dvojínštancnosti, ktorým sa riadi súdne konanie vyjadruje vzájomnú nadväznosť i prepojenosť odvolacieho konania s konaním uskutočneným pred súdom prvej inštancie. Z uvedeného plynú zásadné medze v tom, že rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní musí predchádzať náležité konanie pred súdom prvej inštancie, pretože až jeho naplnením sa môže vytvoriť priestor pre účinné uplatnenie účelu, ktorý zákon sleduje v prípade opravného (odvolacieho) konania. Účelom odvolacieho konania je náprava skutkových a právnych pochybení súdu prvej inštancie, za predpokladu, že boli rozpoznateľne (zrozumiteľne) prezentované. K naplneniu tejto úlohy je potrebné najskôr zistiť ako súd prvej inštancie ustálil skutkový stav veci a ako ju právne posúdil, čo najspôľahlivejšie signalizuje (práve) odôvodnenie jeho rozhodnutia. Rozhodnutie a jeho odôvodnenie je základným a bezpodmienečným objektom prieskumnej činnosti vykonávanej súdom vyššieho stupňa. Výsledky prieskumnej činnosti sú vždy reakciou na správnosť a opodstatnenosť dôvodov preskúvaného rozhodnutia vo svetle uplatnených odvolacích námietok. To znamená, že preskúvané rozhodnutie musí spĺňať požiadavky zákona z hľadiska jeho odôvodnenosti (preskúmateľnosti) v zmysle § 220 ods. 2 C.s.p. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je logicky, vnútorne kompaktné a neprotirečivo vysvetliť dôvody jeho rozhodnutia. Myšlienkový postup súdu musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať správnosť rozsudku.

21. Súd prvej inštancie zamietol žalobu podanú žalobcami z dôvodu nedostatku ich aktívnej vecnej legitímácie a krajský súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil. V celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie a za použitia § 219 ods. 2 O.s.p. sa obmedzil len na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia. Súd prvej inštancie rozhodnutie založil na konštatovaní, že pokiaľ ide o žalobcu 2/, tento nepredložil do vyhlásenia rozsudku žiadnu darovaciu ani inú zmluvu, ktorá by preukazovala jeho vlastníctvo k pozemku. Vo vzťahu k žalobcovi 1/ ozrejmil, že sa nedomáhal vypratania pozemku s poukazom na svoje postavenie pozemkového spoločenstva, v rámci ktorého je jeho úlohou hospodáriť so spoločnou nehnuteľnosťou a spravovať ju, ale na základe tvrdenia, že je vlastníkom, čo však v konaní nepreukázal. V tejto súvislosti súd prvej inštancie upriamil pozornosť na ustanovenie § 9 zákona č. 2/1958 Sb.n. SNR, v zmysle ktorého sa vlastníkom predmetného lesného pozemku stali jednotliví členovia zrušeného útvaru - pozemkového spoločenstva Bývalí urbárski vlastníci spoločného majetku Tvrdošín a uzavrel, že žalobca 1/ ako právnická osoba potom nemôže byť právnym nástupcom vlastníka, zapísaného v pozemkovej knihe, nakoľko zákonom č. 2/1958 Sb.n. SNR sa jeho vlastníctvo pretransformovalo na vlastníctvo jednotlivých členov urbáru. Súd prvej inštancie dodal, že žalobca 1/ nijakým spôsobom nepreukázal (napr. zoznamom svojich členov, resp. členov zrušeného Útvaru), že jeho jednotliví členovia sú totožní s členmi pôvodného spoločenstva, resp. sú ich právnymi nástupcami.

22. Žalobcovia v odvolaní rozsiahlo argumentovali v prospech existencie svojej aktívnej legitímácie v konaní tým, že je založená najmä na právnom nástupníctve žalobcu 1/ po pôvodnom útvare, ale tiež na právnom postavení žalobcu 2/ ako predsedu výboru t. j. člena žalobcu 1/ a teda aj vlastníka pozemkov, vypratanie ktorých je predmetom konania. Uvedené podporili právnym názorom ústavného súdu v náleze sp. zn. III. ÚS 194/2012, v ktorom ústavný súd podrobne rozviedol genézu vzniku žalobcu 1/; ústavný súd v tomto náleze o. i. poznamenal, že skutočnosť, že žalobca 1/ je právnym nástupcom útvaru má potvrdzovať aj § 2 ods. 1 písm. a) zákona č. 181/1995 Z. z., podľa ktorého pozemkovým spoločenstvom sa rozumie lesné a pasienkové spoločenstvo vlastníkov podielov spoločnej nehnuteľnosti, na ktoré sa vzťahovali právne predpisy o úprave právnych pomerov majetku bývalých urbáralistov (urbárnikov), komposesorátov a podobných právnych útvarov, ktoré sa vydali podľa osobitných právnych predpisov a boli obnovené ku dňu účinnosti tohto zákona. Mal za to, že k obnoveniu činnosti žalobcu 1/ došlo na „valnej hromade“ 28. apríla 1991, a to v súlade s podmienkami podľa zákona č.

83/1990 Zb. o združovaní občanov, pričom zo stanov žalobcu 1/ prijatých na ustanovujúcej „valnej hromade“ jednoznačne vyplýva, že cieľom tohto združenia bolo obnovenie reálneho výkonu vlastníckych práv bývalých urbárskych spolumajiteľov mesta Tvrdošín a ich právnych nástupcov k predmetu vlastníctva, ktoré bolo zrušené zákonom č. 2/1958 Sb.n. SNR. Ďalej podľa názoru ústavného súdu vysloveného v náleze sp. zn. III. ÚS 194/2012, právne postavenie pozemkových spoločenstiev s účinnosťou od 1. septembra 1995 upravoval zákon č. 181/1995 Z. z., ktorý v prechodných a záverečných ustanoveniach (§ 31) ustanovil, že spoločenstvá fyzických osôb, ktoré doteraz vznikli a boli založené podľa osobitných predpisov, sa považujú za spoločenstvá založené podľa tohto zákona. Tento zákon v § 2 ods. 1 definoval pojem pozemkové spoločenstvo. Záver o tom, že postavenie žalobcu 1/, ktorý bol založený 28. apríla 1991, a teda pred účinnosťou zákona č. 229/1991 Zb. a zákona č. 330/1991 Zb. je subsumovateľné pod písm. a) citovaného zákonného ustanovenia, majú dosvedčovať zistenia, že ide o lesné spoločenstvo vlastníkov podielov spoločnej nehnuteľnosti, na ktoré sa vzťahovali právne predpisy o úprave právnych pomerov majetku bývalých urbarialistov, pričom spoločná nehnuteľnosť bola vydaná na základe § 6 ods. 1 písm. e) zákona č. 229/1991 Zb. v spojení s § 37 ods. 3 zákona č. 330/1991 Zb. To, že v prípade žalobcu 1/ nejde o novovytvorený subjekt podľa § 2 ods. 1 písm. c) zákona č. 181/1995 Z. z., preukazujú aj jeho statuty schválené valným zhromaždením 21. marca 1999, ktoré sa odvolávajú na statuty z 28. apríla 1991 a z 19. marca 1995. Týmto ústavný súd v predmetnom náleze uzavrel, že žalobca 1/ je právnym nástupcom pôvodného útvaru.

23. Dovolací súd uvádza, že absenciu vyčerpávajúcej odpovede na dovolateľmi riadne uplatnený a pre vec rozhodujúci podstatný argument týkajúci sa ich aktívnej legitímácie v spore, vrátane prehliadnutia s vecou priamo súvisiaceho rozhodnutia ústavného súdu (nález sp. zn. III. ÚS 194/2012) nemožno vnímať inak ako elementárnu vadu, ktorá zakladá zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

24. Právo na spravodlivý proces vyžaduje, aby rozhodnutia súdu boli zdôvodnené a presvedčivé. Výrok súdu je koncentrovaným vyjadrením jeho záverov vykonaných v priebehu celého konania. Takýto postup vyplýva z potreby transparentnosti vysluhovania spravodlivosti, ktorá je nevyhnutnou súčasťou každého justičného aktu (III. ÚS 311/07).

25. Krajský súd, ktorý sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, nerefletoval na zásadné a podstatné argumenty odvolateľov, ktoré sa týkali posúdenia a vyriešenia otázky (ne)existencie ich aktívnej vecnej legitímácie a namiesto toho v podstate doslova skopíroval odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, v čom dovolatelia dôvodne namietajú porušenie ich právnej istoty, ktorej súčasťou je aj predvídateľnosť súdnych rozhodnutí. Nevyrovnanie sa krajského súdu s podstatnými námietkami žalobcov v odvolaní vo svojich dôsledkoch znamená, že závery krajského súdu (v spojení s rozhodnutím okresného súdu) o nedostatku aktívnej legitímácie žalobcov sa javia najmä so zreteľom na analýzu tejto právnej problematiky podanej ústavným súdom v rozhodnutí III. ÚS 194/2012 ako nepreskúmateľné.

26. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že konanie je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu takej intenzity, ktorá odôvodňuje aplikáciu (ako výnimky) druhej vety stanoviska R 2/2016. Tento nedostatok odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu v otázke väd konania namietaných dovolateľmi má za následok, že napadnuté rozhodnutie nespĺňa požiadavky stanovené súdu v ustanovení § 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 211 ods. 2 O.s.p. na riadne odôvodnenie rozsudku. Z tohto dôvodu dovolanie žalobcov zakladá prípustnosť i dôvodnosť podaného dovolania (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.). v prejednávanej veci.

27. Vzhľadom na viazanosť najvyššieho súdu právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v náleze (§ 134 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z.z.) dovolací súd konštatuje, že výhrady vyslovené v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky z 18. novembra 2020 sp. zn. IV. ÚS 81/2020-55 vo vzťahu k uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 96/2018 zo 6. decembra 2018 sa v ich podstatnej časti týkajú rozsudku Krajského súdu v Žiline z 27. októbra 2015 sp. zn. 5 Co 189/2015, ktoré je nepreskúmateľné a arbitrárne; prípustnosť žalobcami podaného dovolania vyplývala z § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v spojení s § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. a jeho dôvodnosť z toho, že dovolateľom bolo

znemožnené realizovať im patriace procesné oprávnenia postupom odvolacieho súdu, na ktorý možno primerane aplikovať závery vyjadrené v Stanovisku publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, v jeho druhej vete.

28. V danej procesnej situácii prichádza do úvahy iba zrušenie dovolaním napadnutého rozsudku krajského súdu z existencie procesnej vady konania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v nadväznosti na porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd konštatovanom v náleze ústavného súdu.

29. Z týchto dôvodov dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C.s.p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 C.s.p., § 455 C.s.p.). V novom konaní sa dovolací súd v odôvodnení rozhodnutia vysporiada s právoplatným nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 194/2012 z 2. júla 2013, ktorý bol vydaný v obdobnej právnej veci a týka sa aktívnej legitímácie žalobcu 1/, príp. vysvetlí dôvody, pre ktoré by sa závery tohto rozhodnutia ústavného súdu nemali uplatňovať v prejednávanej veci a vyrovná sa s vecnou legitímáciou žalobcu 2/ aj z pohľadu ustanovenia § 9 ods. 1 prvej vety zákona č. 97/2013 Z. z., v zmysle ktorého členmi spoločenstva podľa § 2 ods. 1 písm. a) až c) sú všetci vlastníci podielov spoločnej nehnuteľnosti, (ergo vice versa) iba vlastník môže byť členom spoločenstva.

30. So zreteľom na dôvodne namietanú vadu zmätočnosti napadnutého rozhodnutia dovolací súd v súlade s jeho rozhodovacou praxou nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľov týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci. Ústavný súd vo vzťahu k odôvodneniu uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 96/2018 zo 6. decembra 2018 vyhodnotil ako nedôvodnú sťažostnú námietku sťažovateľov, ktorou namietali nesprávnosť záverov najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 2 O.s.p.

31. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne dovolací súd postupom podľa § 453 ods. 3 C.s.p.

32. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.